

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 12.12.2022

§ 136

Valtuustoaloite: Omaishoitajille maksuttomat uinti- ja kuntosalikäynnit

7189/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Johtava asiantuntija Pia Haverinen, p. 050 398 7621

Liikuntatoimenjohtaja Tommi Lanki, p. 050 559 4145

Liikuntapalvelupäällikkö Markku Ahokas, p. 044 416 3629

Liikuntapalveluvastaava Jenni Mikkola, p. 050 383 6473

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 05.12.2022

§ 440

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Lahden kaupunki, Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, 23.11.2022

§ 96

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä 11.10.2021:

”Omaishoitajille maksuttomat uinti- ja kuntosalikäynnit

Omaishoitajat tekevät tärkeää ja vaativaa työtä läheistensä parhaaksi ja ovat ensiarvoisen tärkeitä myös yhteiskunnallisesti. Omaishoitajien terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen, jaksamiseen ja kuntoutukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Yhtenä parannuksena esitämme, että Lahdessa omaishoidon tukea saava henkilö pääsee maksutta käyttämään kaupungin maa-uimalan, uimahallien ja niiden kuntosalien palveluita. Tämä

olisi yksi konkreettinen tapa osoittaa arvostusta omaishoitajien tärkeää työtä kohtaan ja kannustaa heitä huolehtimaan omasta kunnostaan ja jaksamisestaan.

Omaishoitajien panos hoiva- ja hoitotyöhön tuo säästöjä julkiseen talouteen sekä helpottaa hoitohenkilökunnan saatavuuteen liittyvää painetta myös meillä Lahdessa. Väestön nopea ikääntyminen tekee omaishoidosta yhä tärkeämmän hoivavaihtoehdon etenkin, kun tehostettu palveluasuminen ja kotihoito kärsivät resurssipulasta.”

Vastine valtuustoaloitteeseen

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoitamista omaisen tai muun läheisen henkilön toimesta. Lain omaishoidon tuesta 937/2005 tarkoituksena on edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus ja omaishoitajan työn tukeminen. Omaishoitajalla tarkoitetaan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt kunnan kanssa omaishoitosopimuksen.

Kesäkuussa 2022 Päijät-Sotessa oli Lahden kaupungin alueella noin 640 omaishoidon tuen palkkiota saavaa omaishoitajaa. Omaishoidettavia on kaikissa ikäluokissa. Eniten omaishoidettavia on yli 80 vuotiaiden ikäluokassa, 253 henkilöä. 0-17 vuotiaita omaishoidettavia on 114, 18-64 vuotiaita 102, 65-74 vuotiaita 83 ja 75-79 vuotiaita 91. Omaishoito kirjataan omaishoidettavan asiakirjoihin, omaishoitajista Päijät-Sotella ei ole tarkempia tietoja. Omaishoitajan palkkion lisäksi Päijät-Sote järjestää hoivaa omaishoitajien vapaapäivien ajaksi, mutta omaishoitajien kaipaamaa virkistystä sote-palvelut eivät järjestä. Päijät-Soten lausunnossa 17.11.2021 (liitteenä) maksuttomat uinti- ja kuntosalikäynnit nähdään merkityksellisinä omaishoitajien jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Päijät-Hämeen omaishoitajat ry:n lausunnossa 26.11.2021 (liitteenä) todetaan panostuksen omaishoitajien hyvinvointiin lisäävän merkittävästi omaishoitajien jaksamista ja vahvistavan näin myös hoidettavien hyvinvointia. Maksuton uinti- ja kuntosalikäynti nähdään tärkeänä tukena omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen. Lisäksi se olisi kaupungilta huomionosoitus omaishoitajille, jotka tekevät merkittävää hoivatyötä. Päijät-Hämeen omaishoitajat ry:n lausunnossa kiinnitetään huomiota niihin omaishoitajiin, joiden kohdalla omaishoidon tuen kriteerit eivät täyty, eikä sopimusta Päijät-Soten kanssa omaishoidosta ole tehty. Sopimuksettomat omaishoitajat jäävät usein kokonaan julkisten palvelujen ulkopuolelle ja mahdollisuuksia omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen on vähän. Lausunnossa toivotaan, että myös sopimuksettomat omaishoitajat, joita omaishoitajaliiton laskelmien mukaan Lahdessa on noin 7200, otetaan huomioon aloitteen toteuttamisessa.

Kansallisen omaishoidon kehittämisohjelman työryhmän loppuraportissa (STM:n raportteja ja muistioita 2014:2) työryhmä arvioi, että kaikkiaan 60 000:lla sitovaa tai vaativaa hoitoa ja huolenpitoa antavalla omaisella tai läheisellä omaishoidon tuen saantiedellytykset täytyisivät, mutta heistä noin 20 000:lla ei ole kunnan kanssa tehtyä omaishoitosopimusta. Lisäksi pääasiallisia auttajia arvioidaan olevan noin 350 000 ja omaisia ja tuttavuuksia auttavia 1,25 miljoonaa.

Omaishoitajan määrittely ei ole yksiselitteinen, koska normaalin huolenpidon ja auttamisen ja omaishoidon raja on häilyvä. Selkeä ryhmä ovat Päijät-Sote:n kanssa omaishoitosopimuksen tehneet omaishoitajat. Päijät-Sote:lta kielteisen päätöksen omaishoidontukihakemukseen saaneet olisi myös mahdollinen ryhmä, jolle maksuttomat uinti- ja kuntosalikäynnit mahdollistettaisiin, mutta tällöin ei olisi mitään yhdenmukaisia kriteerejä

myöntämisperusteista vaan käytännössä maksuttomiin uinti- ja kuntosalikäynteihin riittäisi omaishoitotukihakemuksen tekeminen.

Yhteenvedona todetaan, että osallisuus ja hyvinvointipalvelut sekä liikuntapalvelut näkevät aloitteessa esitetyt maksuttomat uinti- ja kuntosalikäynnit mukaan lukien maauimalan käytön Päijät-Soten kanssa omaishoitosopimuksen tehneille omaishoitajille hyvinvoinnin edistämisen kannalta perusteltuina.

Maksuttomiin omaishoitajien uinti- ja kuntosalikäynteihin oikeuttava etuus alentaisi liikuntapalveluiden tulokertymää 11 500 € (eläkeläislippu)- 23 000 € (aikuiset/työssäkäyvät) vuodessa, jos arvioidaan, että puolet omaishoitosopimuksen tehneistä omaishoitajista käyttäisi palvelua kerran kuukaudessa.

Huomioiden liikuntapalveluiden tulokertymätavoitteet ja muut vastaavaa etuutta tavoittelevat ryhmät Lahden kaupungin ei ole mahdollista tarjota omaishoitajille maksuttomia uinti- ja kuntosalikäyntejä ilman kutakin ryhmää koskevia tulokertymätavoitteiden alennuksia koskevia erillisiä päätöksiä talousarvioraamien yhteydessä. Liikuntapalveluiden tulokertymätavoitteet ovat tällä hetkellä liian korkeat nykyisen käytön ja hinnoittelun suhteen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

